

El nom fa la cosa

El balanç de poc més d'un mes és desolador. Una dimissió, la de Pere Grau, tarragoní i membre del consell nacional de CiU, insults entre associacions de comerciants, petició de dimissió del comissionat per a Universitats, Josep Laporte, i un col·lectiu universitari perplex. Al capdavant de tot, encapçalant tots els titulars de premsa, dos alcaldes, Joan Miquel Nadal, de CiU, el de Tarragona, i Josep Abelló, socialista, el de Reus. L'un i l'altre, amb les eleccions municipals a un any vista, han posat tota la llenya al foc d'una rivalitat atàvica que enfronta ambdues ciutats per detenir l'hegemonia al Camp de Tarragona. La gent de l'una ciutat i l'altra llegeix els diaris i es demana quan s'acabarà tot plegat. De fet, és una polèmica que els toca de lluny. Als bars i al carrer la gent parla del Mundial o de la calor.

Tot va començar el dia 25 de maig. A Tarragona es reunia el claustre de la Universitat Rovira i Virgili. Era la primera sessió de la discussió dels estatuts de la URV. El punt 2 de l'article primer d'aquest títol deia "Per tal d'identificar millor l'àmbit geogràfic en què s'insereix, la Universitat Rovira i Virgili s'identificarà, a més, amb el nom d'Universitat de Tarragona". Aquest sol punt va fer esclatar la bomba. El mateix dia 25 de maig l'Ajuntament de Reus reaccionava contra l'acord i la votació del claustre que l'havia aprovat. A la tarda d'aquell dia, el rector de la Rovira i Virgili, Joan Martí, aclaria en una conferència de premsa que identificar la Rovira i Virgili amb la ciutat de Tarragona no s'havia de prendre com una agressió a la ciutat de Reus i remarcava les bones relacions existents entre l'equip rector de la Universitat i l'alcalde de Reus, Josep Abelló.

Un laberint de facultats i passions. La universitat Rovira i Virgili va ser creada per llei del Parlament de Catalunya el desembre del 1991. Ja en el moment de l'aprovació la qüestió del nom de la universitat va aixecar passions al Parlament. En una maratoniana sessió que es va acabar el 13 de desembre del 1991 a la matinada, el Parlament aprovava amb els vots de CiU i els del PP la llei que creava la universitat Rovira i Virgili. CiU va cercar aleshores el consens parlamentari i va arribar a aconseguir que IC i ERC retiresin les esmenes a la totalitat. Igual que ara, la qüestió del nom de la universitat va tornar a ser l'eix de la discussió. Finalment es va acordar de batejar la universitat amb el nom de

Divendres de la setmana passada l'alcalde de Tarragona, Joan Miquel Nadal, va entrevistar-se amb el president Pujol. Fa un mes, i aprofitant una visita a la ciutat, Pujol va parlar amb el consistori reusenc. El president està decidit a fer que Reus i Tarragona s'oblidin de les baralles i acabin entenenent-se. Però aquestes dues ciutats veïnes entenen que hi ha molt en joc.

l'il·lustre tarragoní Rovira i Virgili. Qui aleshores era conseller d'Ensenyament, Josep Laporte, va dir que, d'acord amb l'autonomia universitària, el centre mateix podria canviar de nom tantes vegades com volgués. Amb això, Laporte deixava la decisió final en mans del claustre.

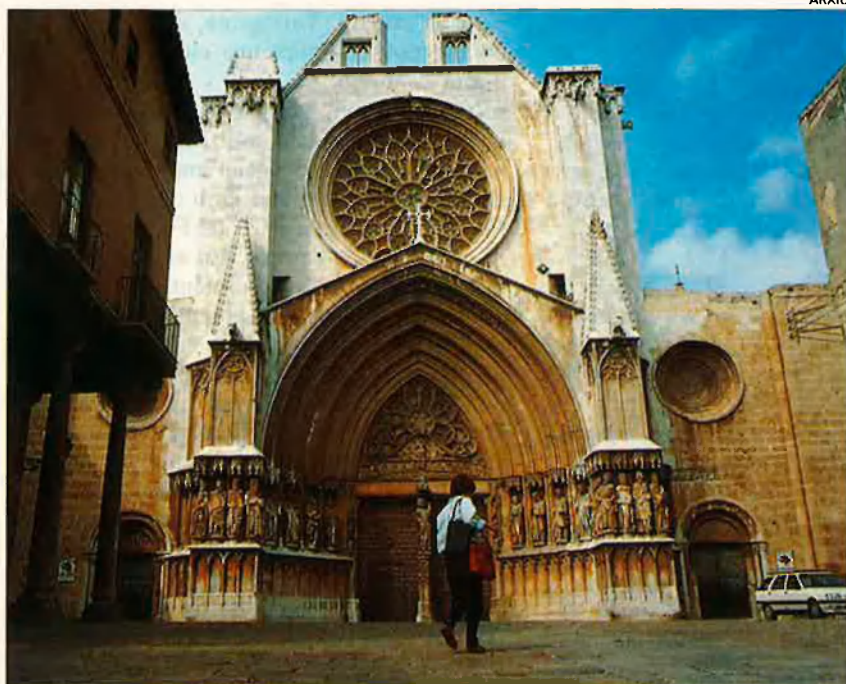
La polèmica ha trigat només tres anys a tornar-se a encendre, i ha estat ara mateix, quan l'equip rector ha redactat el projecte d'estatuts, que la qüestió del nom ha tornat a ocupar el primer pla.

La universitat Rovira i Virgili. Si bé es tracta d'una universitat nova, fou creada a partir del nucli universitari ja existent, l'extensió de la Universitat de Barcelona fins al 1990. Inicialment, totes les facultats se situaven a la ciutat de Tarragona. La primera prova de força entre ambdues ciutats per causa de la universitat va tenir lloc l'any 1980, amb la creació de la Facultat de Medicina. Per ubicar-la-hi Tarragona va proposar un edifici que finalment hom considerà inadequat per males condicions arquitectòniques. Com que Tarragona no disposava de cap més emplaçament, Reus va presentar la seva opció. Al capdavant, Medicina va anar a parar a Reus, a un edifici que la ciutat va adquirir gràcies a una subscripció popular. En aquesta resolució final, hi va tenir força a veure qui aleshores era president de la Diputació, Francesc Cailà. Cailà, que era reusenc, va escombrar cap a casa, expliquen els tarragonins. Però, després d'aquell episodi, la pressió de Tarragona sobre la Diputació va ser tan forta que Cailà va haver de dimitir, l'octubre del 1980.

Quan va ser l'hora de posar en marxa la nova universitat, un centre que naixia alhora amb la Universitat de Girona i la Universitat de Lleida, tothom coincidia en la idea de construir un campus situat entre totes dues ciutats, en terreny neutral. Però aquesta possibilitat no es va poder tenir en compte pel cost tan elevat que exigia. L'optimització de recursos va fer que la Rovira i Virgili acabés essent una universitat urbana que haia d'aprofitar les infraestructures existents, tant a Tarragona com a Reus.

Per decisió de la Generalitat, l'únic que era nou de trinca a la Rovira i Virgili era l'equip directiu. Conegudes les picabaralles entre ambdues ciutats, la "imposició" del consens pel govern català va fer que la representació de Reus i Tarragona dins la nova institució fos equilibrada. Així, i a grans trets, el profes-

ARXIU

Església botiguera, mercat socialista

Reus, ciutat comercial i de mercat, i Tarragona, capellanesca i farcida de militars i d'altres funcionaris, es repartien els papers de l'obra. A Tarragona manxen i a Reus enganxen, expressió popular de la qual no cal treure l'entrellat perquè és clara en l'essència: ciutats harmònicament complementàries.

Aquests darrers anys Tarragona ha vist disminuir el nombre secularment ofegador de militars i funcionaris i s'ha fet petit el nom de Reus en l'axioma agromercantil "Reus, París i Londres". Contemporàniament, per aquells rodals hi han caigut les petroleoquímiques i la universitat, dues preses prou atractives perquè Tarragona manxi a fi de tapar el forat deixat per militars i altres seculars funcionaris, i Reus miri d'enganxar-les per compensar l'encongiment del seu mercat i la ganivetada que li han representat els acords agrícoles europeus negociats per Madrid -i París, i Londres.

Són els dos partits gruixuts, Ciu i Psc (Psc-Psoe) que, tacats del conservadorisme inherent al poder, han ressuscitat la part miserable de la confrontació Reus-Tarragona i n'han ofegat la part eixerida. I només els diputats d'Erc i Ic han demostrat saber el mínim d'història que cal perquè continuï progressant Reus i que es foti Tarragona; Tarragona i que es foti Reus.

Ramon Barnils

sorat va acabar essent majoritàriament "tarragonf" i el consell econòmic i social, "reusenc". Per més que aquest era un equilibri inestable, la població universitària va començar a funcionar sense entrebancs i amb més entusiasme que res. Malgrat això, en els seus tres anys de vida, la universitat ha pres moltes decisions i la cúpula directora de la Rovira i Virgili ha estat escenari d'estira-i-arronses de l'una banda i de l'altra. El consens ideal que la Generalitat havia dissenyat per a la Rovira i Virgili finalment s'ha trencat. N'hi ha hagut prou de començar a redactar els estatuts. La decisió d'identificar la URV amb la ciutat de Tarragona ha estat l'espurna que ha desencadenat la guerra. I la guerra ha agafat desprevinguts el medi universitari, un medi universitari que via telèfon o via correu utilitzava *de facto* la denominació "Universitat de Tarragona" quan havia de localitzar el seu centre.

Façana Catedral de Tarragona. La discussió sobre la denominació final de la universitat Rovira i Virgili és la punta de l'iceberg.

Plaça de Prim de Reus. Les raons profundes de la pugna entre l'Ajuntament de Reus i Tarragona és aconseguir un puntal bàsic de desenvolupament futur.

La universitat, opció de futur. La discussió sobre la denominació final de la universitat Rovira i Virgili només és, de fet, la punta de l'iceberg. Les raons profundes dels dos ajuntaments en pugna són la voluntat d'acaparar el màxim volum de centres i organismes vinculats a la universitat per aconseguir un puntal bàsic de desenvolupament futur.

Tarragona recolza en la universitat per refermar el seu pes com a ciutat i assentar una activitat cultural puixant. Reus, la ciutat-ciutat que aquests darrers anys ha entrat en crisi, necessita la universitat per agafar embranzida i superar la recessió socioeconòmica que darremament l'ofega: la ciutat es troba ara sense indústria, amb un replegament que afecta les se-

ARXIU

L'economia marca les batalles

Després de la guerra de Successió, Felip V va convertir Tarragona –partidària de l'arxiduc Carles, igual que Reus– en una plaça fortificada, ocupada per l'exèrcit. La prioritat militar del port de Tarragona va fer que la ciutat quedés aïllada del comerç portuari, la indústria i la cultura. A final del segle XVIII la ciutat demanà permís per a reconstruir el port. Malgrat aquesta iniciativa de la burgesia tarragonina, no és ben bé fins a la Desamortització que l'arquebisbe de Tarragona perd els privilegis medievals, és a dir, deixa de ser el senyor de les terres del Camp. L'arquebisbe, amo dels béns materials i espirituals, no s'havia interessat mai pel desenvolupament comercial, un desenvolupament considerat perillós per a la pervivència dels seus privilegis.

El cas de Reus és del tot diferent. Després de la guerra de Successió, la ciutat de Reus va reaccionar i es va convertir en la segona ciutat del Principat. El creixement de la població va dur a l'aterrament de les muralles, durant la dècada del 1760-1770. És en aquest segle XVIII que Reus es converteix en la capital econòmica del Camp, gràcies al comerç de la indústria tèxtil i l'aiguardent. D'aquesta època prové la famosa expressió Reus, París i Londres.

En aquest context, la construcció del port de Tarragona va ser el detonant de l'enfrontament entre els interessos econòmics de les burgesies comercials reusenca i tarragonina. Reus, la ciutat econòmicament forta del segle XVIII, volia impedir de totes passades la construcció del moll de Tarragona. Així, es va dedicar a millorar les comunicacions entre la ciutat i el port de Salou i el 1785 van començar les gestions per construir un canal entre Reus i Salou. Amb la reorganització de ports que inicià el govern espanyol el 1788, Salou va perdre la possibilitat de comerciar amb Amèrica i l'estranger en favor del port de Tarragona.

El segle XIX serà un altre segle de transformacions en totes dues ciutats. Reus, que comença la centúria essent la segona ciutat del Principat, surt molt mal parada de la guerra del Francès, perquè les relacions comercials normals es trenquen. Tarragona, en canvi, canvia la seva perspectiva gràcies a les múltiples possibilitats comercials derivades del nou port. La nova burgesia comença a pensar la ciutat d'una manera diferent i es planteja d'unir la ciutat nova, vora mar, amb la ciutat antiga i elevada en un turó. Per fer-ho han d'aterrar les muralles, cosa que no aconsegueixen ben bé fins a mitjan segle XIX.

Mentre aquest nou escenari de la pugna econòmica es va dibuixant, les dues ciutats inicien la lluita per la capitalitat. Tant Reus com Tarragona es disputen localment l'hegemonia econòmica, bo i oblidant qualsevol vestigi de defensa nacional. La divisió feta pel govern espanyol, el 1833, que estableix com a definitives les cinquanta-dues províncies, acaba "capitalitzant" Tarragona i dreçant, així, un nou escenari de "batalles" per al segle XX. **X. B.**

ves activitats econòmiques tradicionals –comerç i explotacions derivades del camp.

Aquests últims deu anys, els papers que tradicionalment havien fet ambdues ciutats han canviat. Tarragona, capital administrativa, havia estat des de sempre una ciutat amb poc teixit social. Era habitual de referir-se a l'antiga Tàrraco com una ciutat de funcionaris, capellans i militars. Tal com explica Josep Recasens, ex-alcalde socialista de la ciutat, "a Tarragona, la gent hi venia a fer fortuna, atreta pel fet que era una capital. Però les famílies no s'hi acabaven d'arrelar. Al cap d'algunes de dues o tres generacions, la gent dei-

xava la ciutat." Tarragona, doncs, ha estat durant molt de temps una ciutat amb demografia d'al·luvió.

Reus, en canvi, ha estat sempre el model de la ciutat estructurada, amb una burgesia que ha construït un teixit social important i que ha deixat petja a la ciutat amb entitats com el Centre de Lectura o el Teatre Fortuny.

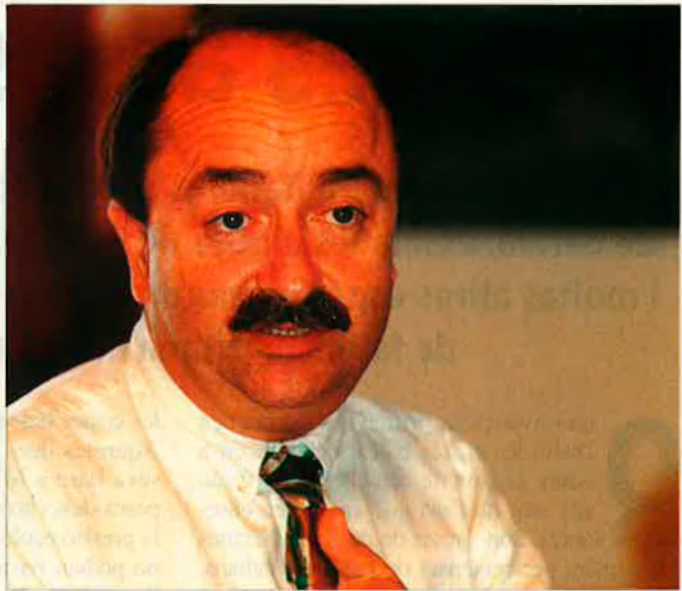
Les coses han canviat. En el camp econòmic, Tarragona té actualment una indústria química, perillosa però potent, un dels punts clau del seu desenvolupament recent. Reus s'aferra a la seva antiga esplendor comercial bo i buscant noves sortides. La universitat és la clau. D'aquí ve la bel·ligerància dels dos alcaldes en aquesta darrera batalla, una batalla que els ha de situar en les municipals de l'any que ve. Els observadors que saben de què parlen afirmen que o bé Nadal o bé Abelló en sortiran malparats.

L'alcalde de Reus es mostra tranquil i confiat. "A Reus hem acabat les mobilitzacions i esperem la decisió final del consell executiu de la Generalitat, que confiem que serà el mes de setembre". Si, finalment, la Generalitat decideix de treure la identificació "Universitat de Tarragona" de la Rovira i Virgili, "no crec que això vulgui dir que ens n'haurem sortit amb la nostra. Jo crec que el nom no és pas la cosa més important. L'únic que volem des de Reus és participar al més activament possible en aquesta universitat".

L'alcalde de Tarragona, Joan Miquel Nadal, per la seva banda, diu que "la decisió final del consell executiu m'és absolutament igual, perquè, sigui quina sigui, la realitat és que la Rovira i Virgili serà coneguda per Universitat de Tarragona". Pel que fa a l'enfrontament entre

La rambla nova de Tarragona. Aquesta ciutat ha estat durant molt de temps una ciutat amb demografia d'al·luvió.

aquestes dues ciutats, Nadal creu que és anecdòtic i afegeix: "El que em molesta és que l'alcalde utilitzi Tarragona com una excusa de l'actual situació de crisi de la ciutat".

Condemnades a entendre's. L'actual batalla que enfronta dues ciutats, és, de fet, la repetició d'un cicle que a Reus i Tarragona coneixen molt bé. Les rivalitats entre ciutats són una cosa coneguda i amb múltiples exemples, no solament al país, sinó a tot el món. La singularitat de la rivalitat que enfronta Reus i Tarragona prové de la proximitat física. Separades per una dotzena escassa de quilòmetres, totes dues ciutats han lluitat sempre per ser hegemòniques en un espai d'influència, el Camp de Tarragona, que els és comú. Així, des de sempre i amb armes diverses, han maldat per superar-se bo i intentant que la ciutat rival no prosperés.

Sobretot a partir de la segona meitat d'aquest segle, el Camp de Tarragona i, per extensió, la resta de terres que s'apleguen dins la província de Tarragona, han estat les comarques

A l'esquerra Joan Miquel Nadal. Segons el batlle de Tarragona la universitat Rovira i Virgili, sigui quina sigui la decisió, serà coneguda com la universitat de Tarragona. A la dreta, Josep Abelló. El batlle de Reus creu que el nom no és pas la cosa més important. El seu objectiu es participar al màxim en aquesta universitat.

que han pagat bona part dels costos del creixement econòmic del país. La instal·lació de la indústria petroquímica, la refinaria de cru i les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs, juntament amb una explotació desmesurada i desorganitzada de la façana marítima, han aportat desequilibris demogràfics, problemes de contaminació atmosfèrica i d'aqüífers i, en definitiva, han determinat el desenvolupament futur d'aquestes terres.

La coincidència de necessitats ha fet que Reus i Tarragona s'hagin trobat i hagin hagut d'entendre's. Són recents els acords entre ambdós municipis que han fet possible la creació del centre d'abastament del Mercat del Camp, la mancomunitat de residus urbans i el consorci d'Aigües de l'Ebre.

Però, d'una manera cíclica, es van reproduint les baralles que sempre tenen a veure amb el poder i, per tant, amb els símbols d'aquest poder. Encara avui es diu, en to de facècia, que els reusencs varen col·locar l'estàtua equestre del general Prim d'esquena a Tarragona.

Xènia Bussé

DOTACIÓ
300.000 Pessetes

EXTENSIÓ
8 fulls o menys

PRESENTACIÓ
a dos espais, per quintuplicat, amb plica i lema

ADMISSIÓ
fins al 27 d'agost de 1994

INFORMACIÓ
demaneu-ne les bases a l'Ajuntament de la Vila Joiosa, telèfon 96 / 685 10 01

LA VILA JOIOSA 1994

AJUNTAMENT DE LA VILA JOIOSA